Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. ЧИСЛО 148. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 27-го ЧЕРВНЯ, 1921. | VOL. XXIX. No. 148. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, JUNE 27, 1921. | THREE CENTS

СЛІДСТВО НАД СТРАЙКОМ В МІНГО.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ ПЕРЕВЕСТИ СЛІДСТВО НАД ПОЛОЖЕННЄМ В СТРАЙКОВІМ ОКРУЗІ ЗАХІДНОЇ ВЕРДЖІНІЇ.

ВАШІНГТОН, 24. червня. — Сенат ухвалив нині резолюцію сенатора Джансона з Каліфорнії, щоби перевести слідство над положенням в страйковім окрузі в Мінго, в Західній Верджінії.

Резолюція мала була прийти під обради і голосоване ще давнійше, але її здержували демократи. Межи иншим сенатор Віліємс противився слідству на тій основі, що опісля треба буде зарядити слідство над тими, що вели слідство.

Слідство має вести сенатовий комітет для справ праці. Має воно почати ся з початком слідуючого місяця.

МАЮТЬ ПОМАГАТИ ІМІҐРАНТАМ.

ВАШІНГТОН, 24. червня. — Комішенер іміґрації Гасбенд установив комітет для помочі іміґрантам так в портах виїзду, як в портах їх приїзду до Злучених Держав.

Сей комітет складаєть ся понизшо з четверо людий, добре відомих з діяльности серед іміґрантів. Мають вони в як найкоротшім часі зїхатися на наради до Вашінґтону та предложити урядови пропозиції та плян своєї роботи.

УРЯД МАЄ ПОМОГТИ ФАРМЕРСЬКИМ БАНКАМ.

ВАШІНГТОН, 24. червня. — Палата послів ухвалила принятий уже давнійше сенатом законопроєкт, на основі котрого уряд Злучених Держав має помогти грішми фармерським банкам, щоби вони могли як слід функціонувати та давати потрібну фармерам поміч.

Однак палата послів не ухвалила 50 мілїонів, як було пропоновано, але лише 25 мілїонів долярів, бо банковий комітет палати послів заявив, що після його розслідів менча сума вистарчить для поратовання фармерів.

―――o―――

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПРОТИ РОЗДАЧІ НАЦІОНАЛЬНОГО ДОБРА ПРИВАТНИМ ЛЮДЯМ.

ДЕНВЕР, Колорадо, 24. червня. — Конвенція Американської Федерації Праці приняла одноголосно резолюцію, в котрій домагається як найскоршого ухвалення закона про строгий нагляд федеральних властий над продукцією та розділом природних богатств, які тепер находяться в приватних руках і приносять зиски приватним предприємцям. Далї резолюція противиться тому, щоби уряд далі роздавав сі добра приватним особам для приватної експльоатації.

Сю ухвалу треба уважати як дальший доказ звороту в опінії делеґатів на користь державної чи національної власности усіх средств продукції.

КОНВЕНЦІЯ ПРОТИ ЧУЖИНЦІВ.

Конвенція приняла також одноголосно резолюцію, взиваючу американське правительство відправити з роботи в департаменті армії та фльоти усіх чужинців, то є усіх, що не американськими горожанами.

Вона зажадала також, щоби американський уряд привернув назад до життя ті постанови про горожанство урядників, які обовязували перед війною.

СПРАВА УБИЙСТВА ЧОТИРОХ СТРАЙКАРІВ.

Дальша резолюція конвенції звертається до президента Злучених Держав, щоби він зарядив слідство над смертю чотирох страйкарів, що погибли підчас страйкових заворушень в Гемонд, Індіяна, в вересні 1919. року, підчас страйку проти Стендард Стіл Кар Ко. Федерація Праці хоче знати, хто є виноватий за смерть тих людий, котре вона називає звичайним убийством, піднесши при тім закид, що страйкарі були убиті з рушниць, достарчених урядом Злучених Держав.

СПРАВА ДОВЖИНИ РОБУЧОГО ДНЯ.

Конвенція розбирала довго справу довжини робучого дня. Деякі делеґати поставили пропозицію, щоби Федерація Праці почала акцію за шести-годинним днем праці. Комітет для скорочення дня праці, котрий утворила конвенція, висловився в засаді за зменшенням робучого дня до шести годин, але заявив рівночасно, що справа ще не дозріла як слід до такої акції.

Друга резолюція домагалася, щоби Американська Федерація Праці розвела аґітацію за скасованнєм овертайму. Комітет для скорочення дня праці видав про сю резолюцію таку саму опінію, що про попередну.

Конвенція приняла пропоновану друкарськими юніями резолюцію за кампанією сего промислу за 44-годинним тижнем праці в друкарськім промислі.

СПРАВА ЖІНОК ТА МУРИНІВ.

Найгорячійшу дебату викликали дві справи, а саме урівноправлення Муринів та жінок в юніях, належачих до Американської Федерації Праці.

Щодо справи женщин, то конвенція не хотіла змінити статутів Федерації Праці, в той спосіб, щоби забезпечити кождій женщині однакове право з мущинами в юнії. Місто сеї резолюції конвенція ухвалила резолюцію, в котрій завзиваєть ся підлеглі юнії, щоби вони не робили ріжниць межи мущинами та женщинами щодо прав в їх орґанізаціях.

В подібний спосіб рішено справу Муринів. Конвенція не ухвалила предложеної резолюції, щоби конституція Федерації Праці забезпечила Муринам-робітникам такі самі права, які прислугують білим робітникам, але припоручила юніям не робити ріжниці межи робітниками.

ПОГОДИЛИСЯ НА ВИДАТКИ НА ФЛЬОТУ.

ВАШІНГТОН, 23. червня. — Представителі палати послів та сенату, що належали до конференції, котра мала вирівнати непорозуміння межи обома палатами американського конгресу щодо видатків на фльоту та мирової резолюції, о котра через довший час не робила ніякого поступу вперед, дійшла уже до порозуміння. Обі сторони згодилися, що видатки на фльоту в слідуючім фінансовім році мають виносити коло 417 мілїонів долярів. Значить, що репрезентанти сенату, котрий ухвалив був 496 мілїонів, уступили дуже богато представителям палати послів, котра ухвалила на сю ціль 396 мілїонів долярів. Обі сторони згодилися також на резолюцію сенатора Бори, котра уповажняє президента Злучених Держав скликати, коли він буде уважати за відповідне, конференцію в справі зменчення зброєнь на воді, та запросити на неї Япан та Англію.

СУДДЯ ДАЄ ПОЛІЦІЇ ЛЕКЦІЇ ПРО ПРАВА ГОРОЖАН.

Нюйорський суддя Мекмеон, отвираючи в Брукли́ні ряд розправ за переступленнє закона проти горівки, виголосив до великої лави присяжних суддів промову, в котрій говорив про нарушуванне законів через поліцію. Він говорив про поліцію, котра заходить до домів людий, без спеціяльного дозволу на се. Він говорив:

„Ми маємо тепер в сім краю закон, який забороняє посідати, продавати, та перевозити горячі напої, які мають алькоголю понад певну означену законом скількість. Сей закон ми мусимо признавати, піддержувати і виконувати.

„Однак при переводженю сего закона в життє завелася практика, котра є небезпечна для суспільного спокою та виразним запереченнєм прав, заґварантованих горожанам американською конституцією. Американський уряд є конституційний, і він докладно постановляє, які права та обовязки має кождий урядник. Кождий чоловік в сьому краю має право, якого йому відобрати не можна, а то право, що ніхто не може увійти до його дому і робити там ревізію без належитого уповаження від відповідного урядника.

„Без уповаження властий, без так званого „серч варанту" ніякий урядник не має права переглядати чинебудь приватні маєтки, і ніякий урядник не має права припоручувати підвладним собі урядникам робити такі ревізії в приватним мешканю без такого „серч варанту"."

Опісля він припоручив великій лаві присяжних суддів розсліджувати усі подібні случаї безправних домашних ревізій та ставити кождого провинившогося урядника чи полісмена на лаву обжалованих.

ФАЛЬШИВНИКИ БАНКНОТІВ В ГАЛИЧИНІ.

В Коломиї арештовано літографа Костецького, що на спілку з другими мав фабрику фальшивих марок, зразу у Львові, потім в Коломиї. Костецький втік зі Львова втічи перед поліцією. Його приятель втік до Америки, де живе собі безпечно і написав до львівських властий лист з кпинами. Крім Костецького арештовано також інші особи.

ЦІКАВИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ ЮНІЇ.

Одна спілка до чищення вікон в Шікаґо, так звана Шікаґо Віндов Клінінг Ко., внесла до суду позов проти кількох урядників юнії робітників, чищучих вікна, домагаючися від них 50 тисяч долярів відшкодовання. Компанія обжаловує юнійних робітників, що вони посунули свою боротьбу проти неюнійних робітників так далеко, що запоювали їх перед роботою так, що робітники не могли зауважати, що роботу, до якої вони беруться, небезпечна для їх життя. Юнійні урядники, як каже позов, мали порозлюзнювати гаки на вікнах, до котрих чищучі вікна робітники зачіпають свої ремені безпеченьства; вони намочували сі ремені в ґризучих течах, так що ті рвалися за найменчим натисненнєм. Наслідки сих поступків були такі, що богато робітників попадало з великої висоти і побилося.

ДІТИ ОБМАНЦЯМИ.

Нюйорський почтовий уряд уставив на Ґренд Сентрел Діпо, головнім зелізничім двірци в місті, машину до продажі почтових марок. Від якогось часу урядник, відбираючий гроші з машини, завважав, що в машині найшлося дуже богато одноцентових монет, розпдесканих до величини кводра і видимо вкинених до машини на місце сеї послідної монети, бо машина видно видавала за кожду таку монету 12 двоцентових марок. Він слідив довго за справцями сего вчинку. Аж в четвер побачив він, як чотирох малих хлопців підійшло до машини, і як один з них кинув якийсь гріш до неї. Машина зараз задзвонила дванайцять разів, даючи тим знак, що видала 12 марок. Хлопці забрали марки і забралися з двірця. Урядник слідив за ними далї. Хлопці вийшли на вулицю і почали класти на шини трамваїв центові монети; коли стріткаровий віз переїхав цента, цент розплескувався під тягаром возу до величини кводра. Урядник додумався, що в той спосіб хлопці фабрикували ті гроші, від котрих машина на марки була повна. Він зараз арештував хлопців та відвів їх на поліцію. Всі вони мали менчебільше по 10 літ. Ні один не хотів признатися, котрий з них відкрив, що сплесканий возом цент має величину кводра. Суддя завізвав їх родичів і віддав діти під опіку родичів, приказуючи їм зявитися в суді для малолітних.

СКАЖЕНИЙ ЧОЛОВІК В ШПИТАЛІ У ЛЬВОВІ.

До загального шпиталю у Львові привезено селянина Людвика Будку з села Ґрерович, пов. Роґатин, покусаного скаженою собакою. Хоч хорий зраджував уже прояви страшної недуги скаженини, управляючий лікар оставив його серед инших хорих. Тимчасом нещасний дістав несподівано атаку і покусав двох присутних на салї гостей і сестру жалібницю. Щойно тоді управа шпиталю відокремила небезпечного пацієнта.

НАСЕЛЕННЄ ЮГОСЛАВІЇ.

Як доносять югославянські часописі населеннє Югославії виносить по офіціяльним обчисленням 12,162.000 осіб, з чого на Сербію припадає 4 мілї...

У УКРАЇНЦІВ-ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ.

В неділю, дня 22. мая с. р., о 4 години сполудня урядили у Львові жіночі орґанізації як Союз Українок, Жіноче Товариство ім. Ганни Барвінок та інші свічене для інвалідів. Свято відкрила гарною і доцільною промовою Константина Малицька, а старшина Войтович привитав та подякував в імени Стрільців - інвалідів та старшин. Опісля промовляв старшина Конюх, підносячи заслуги нашого жіноцтва на кождій ниві суспільної праці, а зокрема в теперішній праці в справі інвалідів та просив в імени старшин і Стрільців інвалідів на будуче о співпрацю як найширших жіночих кругів в новавідкритій секції для справ інвалідів при У. Г. К. у Львові; поякував громаянкам заступленихвисше згаданих жіночих орґанізацій за улаженнє так величного та милого свята для інвалідів, а саме: К. Малицькій, Евг. Макарушковій і її дочкам, Марії Білецькій, О. Корінцевій, Марії Крипякевичевій та Ґізелі Зарицькій. Промовляв також Стрілець Сак. Свято, яке протяглось, пізно у вечір серед оживленої розмови, відбулось дуже гарно і зробило на інвалідах миле і незатерте вражіннє.

БУВШИЙ ПРЕЗИДЕНТ МІНІСТРІВ В КИЄВІ ВСЕВОЛОД ГОЛУБОВИЧ ЗАСУДЖЕНИЙ НА ПЯТЬ ЛІТ ТЮРМИ.

Бувший президент міністрів У. Н. Р. за часів Центральної Ради і член української делеґації в Берести Литовському, Всеволод Голубович, після одинорічного побуту в большевицькій тюрмі, станув перед судом „чрезвичайки" в Харкові і був засуджений на 5-літню тюрму в концентраційнім таборі „за державну зраду против совєтів і за участь в противбольшевицькому русі на Україні".

СМЕРТНІСТЬ СЕРЕД МАТЕРЕЙ І ДІТЕЙ В АМЕРИЦІ.

Кожда одинайцята дитина, що вродилася в Америці, вмирає недожилий иодного року життя. На кождих 135 дітий, що приходять на світ, одна мати гине при породі. Коли порівняти ті цифри з статистичними даними инших країн, то покажеться, що поміж сімнацяти цівілізованими державами Америка стоїть на семім місци щодо смертности дітий, а на шіснайцятім, значить мало не на послідним щодо смертности матерей. Або-ж, иншими словами, майже ні в одній цівілізованій країні стільки матерей не гине даючи життя дітям. Що гірше, процент смертности не зменшаєть ся, а збільшаєть ся з року на рік.

Досвід показує, що публичні міри для охорони материнства вирятувалб життя тисячам матерей і дітий. Поміж 4.496 женщинами, котрими перед і по породі піклувалося „Ню Йорк Матернити Асосієйшен" смертність зменшилася до одної третини загального процента смертности в Злучених Державах. На жаль таких інституцій в Америці дуже мало, щоб давали майбутним матерям відповідний догляд, лікарську клініку, і повчили їх як ходити коло...

НАРАДА ПРЕМІЄРІВ КРАЇВ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ЗА АНГЛІЙСЬКО-АМЕРИ-СЬКОЮ ПРИЯЗНЮ І СПІВДІЛАННЄМ.

ЛОНДОН, 24. червня. — На нинішній нараді конференції премієрів країв Великої Британії промовляв премієр Канади, Меєн.

Він у своїй бесіді сказав, що Велика Британія може удержатись і розвиватись лише тоді, як кождий край, що входить в її склад, буде мати як найповнійшу автономію (самоуправу).

Далї він заявився за тісними зносинами і співділаннєм Великої Британії із Злученими Державами Америки.

Погляди канадійського премієра піддер з усеї сили премієр Південно-Африканської Спілки, ґенерал Джан Кристіян Смутс, а також і другі премієри заявили свої симпатії для сих поглядів.

Основною думкою політичних поглядів конференції премієрів країв Великої Британії є домаганнє тісних і приязних англійсько-американських зносин.

ЗАНОСИТЬСЯ НА СКІНЧЕННЄ СТРАЙКУ МАЙНЕРІВ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 24. червня. — Екзекутивний комітет Федерації Майнерських Юній в Англії постановив нині по 3-годинній сесії, старатись відновити переговори з власниками копалень угля і правительством в справі полагоди майнерського страйку.

Вгадують, що майнери не могли дістати фінансової підмоги від других юній на продовженнє страйку, та що сподіваються, що правительство таки дасть обіцяну підмогу майнерам в сумі $50,000.000.

Повідомлено про се власників копалень угля і правительство.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ ХОТЯТЬ ВИПУСТИТИ НА ВОЛЮ

РИГА, столиця Латвії, 24. червня. — Заходи американського державного департаменту через комітет, що остає під проводом норвеского відкривця Фрітйофа Нансена, щоби освободити американських горожан, котрі є в тюрмах в Росії, показалися безуспішні.

Совєтський уряд відказався переспрaвляти в сьому ділі з тим комітетом, заявляючи, що приймє предложеннє тільки тоді, як воно прийде прямо від уряду Злучених Держав.

ДЕ ВАЛЕРА БУВ АРЕШТОВАНИЙ.

ЛОНДОН, 24. червня. — „Шин-фейнери" признають, що британські військові сили в Даблині, столиці Ірляндії, викрили були дня 22. с. м. Де Валеру, „президента айриської республіки", й арештували його були, а зараз потім випустили на волю.

ФРАНЦУСЬКА ҐАЗЕТА ДОМАГАЄТЬСЯ ПУБЛИЧНОГО ОГОЛОШЕННЯ НАРАД „ВЕЛИКОЇ ЧВІРКИ" В ЧАСІ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ, 24. червня. — Тутешний дневник „Матен" домагається від французького правительства, щоби оголосило публично весь хід нарад версайської мирової конференції.

Ґазета каже, що цілий „мир" робило 4 людий, іменно Клемансо, Ллойд Джордж, Вилсон і Орляндо. Орляндa, каже газета, скоро відсунено на бік, а Вилсон не розумів европейських справ, отже Клемансо і Ллойд Джордж торгували справами як хотіли. То давали, то знов відбирали. Нехай би се, каже газета, вийшло тепер на світло дня, що двох людий робило.

ШИН-ФЕЙНЕРИ УБИЛИ ДВОХ АНГЛІЙСЬКИХ КАДЕТІВ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 24. червня. — Двох англійських кадетів, одягнених по цивільному увійшло до ресторану на чай. Коли вони вийшли на улицю, приступила якась дівчина, одягнена в чорний одяг, і показуючи на них, сказала: „Ось се вони". Тоді приступили до кадетів айриські повстанці і розстріляли їх револьверами серед улиці. Коли вони впали неживі на землю, убийники ще до них стріляли. Сталося се в часі найбільшого руху в місті. Убийники потім втікли.

ҐРЕЦЬКО-ТУРЕЦЬКА ВІЙНА В МАЛІЙ АЗІЇ.

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 24. червня. — Ґрецька армія, що воює проти турецьких „націоналістів" в Малій Азії, скорочує свій боєвий фронт коло Ісмід.

Коли уступила 11-та ґрецька дивізія, „націоналісти" заняли міста Адабазар і Сабанджа, недалеко Ісміду.

ВІДНОВЛЕННЄ НІМЕЦЬКОЇ КОРАБЕЛЬНОЇ КОМПАНІЇ.

ГАМБУРҐ, Німеччина, 24. червня. — Відновлена німецька корабельна компанія „Гамбурґ-Америка Лайн" відновить свою корабельну службу у вересні сього року. Вона тоді пустить в рух два кораблі, „Баварія" і „Дойтшлянд". „Баварія" перевозити-ме 800 осіб, а „Дойтшлянд" 2.300 осіб.

З Німеччини, згідно з новими американськими іміґраційними постановами, може тепер еміґрувати до Америки річно 75.000 осіб. Дятого відновлена гамбурська компанія має надію на успіх і розвиток.

ПОЛЯКИ ЩЕ НЕ ЗРІКЛИСЯ СВОЇХ ПРЕТЕНСІЙ ДО ЛИТОВСЬКОЇ СТОЛИЦІ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 24. червня. — Рада Ліґи Народів досі ще не вирішила справи литовської столиці Вильни.

Польські представники для справи Вильни заявили, що вони зрікаються свого домагання, аби вислухано „представників" Желіґовського, котрий напав на Вильну. Вони кажуть, що тепер хотять лише, аби Ліґа Народів переконалась про настрій населення Вильни й округа, без заряджування плебісциту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАЩА ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ЩЕ ОДНО САМОПРИЗНАННЄ.

В одній статті, оправдуючій нову політику бальшевиків, Ленін говорить:

„Горожанська війна, що велася від 1918. до 1920. року, незвичайно побільшила знищення краю (Ленін, очевидно, розуміє тут „єдиную і неділимую") і витиснула кров передовсім з самого таки пролетаріяту."

Цінне се признаннє з уст того, що називає себе вождом пролетаріяту, його начальником, його опікуном, мало не його нянькою.

Цікавійше воно ще тому, що воно походить з уст того, що сам передовсім винуватий за ту горожанську війну, через котру після нього ніхто в Росії тільки крови не втратив, що пролетаріят.

Ще цінніше се признаннє, що потверджує воно те все, що ще перед горожанською війною говорили соціял-демократи, соціял-революціонери і другі „контрреволюціонери".

А вже найцінніше воно тому, що сказане се признаннє як оправданнє нової політики, котра відступає від старої політики, котра була головною причиною горожанської війни.

В ЧИЇМ ІНТЕРЕСІ „ПРАЦЮЄ" ПАН БОРИСКО?

Присилають нам читачі витинок з польської ґазети „Ґвязда Полярна", котра подає вістку з Вашінґтону, що в „Конґрешенел Рекорд", котрий подає урядові справоздання зі засідань з діяльности конґресу Злучених Держав, подано під датою 16. мая, що посол Волш з Месечузетс предложив в палаті послів петицію українсько-американського горожанського клюбу у Бостоні, в котрій домагається признання незавимости Східної Галичини.

До сеї нотатки додає україножерна ґазета нотатку:

„Петицію зложено в комітеті заграничних справ, де вона певно піде до коша".

Замітна дуже нотатка. Замітна вона тому, бо вона немовби перебрана з ґазети пана Бориска.

Очивидно, вона не перебрана з „Народної Волі", бо редактори „Ґвязди Полярної" не читають „Народної Волі". І ледво чи пан Бориско перебрав свою політику з „Ґвязди Полярної". Після всякої правдоподібности, пани редактори „Ґвязди Полярної" додумалися, що найкраще послужать польській справі, як серед американських Українців, з яких деякі читають ту ворожу собі шмату, поширять переконаннє, що всякі протести на ніщо не здадуться, що всякі домагання підуть до коша. Дивним дивом, пан Бориско додумався до того самісінького, до чого додумалися редактори „Ґвязди Полярної". Він також каже Українцям, що всякі протести на ніщо не здадуться, що вони опиняться в коши. Він теж радить Українцям: Не тратьте, куме, сили, спускайтесь на дно. Лишень що панове з „Ґвязди Полярної" ширять зневіру у всяку акцію в справі Галичини, щоби помогти Польщі панувати далі над галицьким народом, а пан Бориско вдає, що він робить польську роботу для інтересу українського народу.

Так він вдає. Але і українсько-американський клюб в Бостоні і сотки других товариств та організацій, що роблять пильну акцію для ратовання Галичини з польської неволі, знають, що пан Бориско не робить української політики. Всі свідомі Українці знають, що інтереси українського народа не сходяться з бажаннями польських шовіністів чи з Варшави чи „Ґвязди Полярної". Інтереси Українців щодо Галичини стоять в розріз з інтересами імперіялістичної Польщі. Тому і акція Українців для оборони Галичини перед Польщею мусить іти проти акції Поляків щодо Галичини. І коли сі акції сходяться, як се случається ось тепер з акцією пана Бориска та акцією шовіністів з „Ґвязди Полярної", то се може трафитися лише тому, що або Поляки кепсько боронять імперіялістичних претенсій Польщі або пан Бориско вдаючи оборону українського народу боронить на ділі Польщу. Щоби редактори з „Ґвязди Полярної" кепсько боронили імперіялістичні Польщі, сего не видно; противно кождий бачить, що вони боронять її консеквентно, вперто, ба навіть хитро, коли підбігають навіть до Українців, зневірюючи їх в свою акцію на оборону рідного краю.

Лишається тоді лише друга можливість. Пан Бориско годиться з панами шовіністами з „Ґвязди Полярної" тому, що його політика зміряє до того самого, до чого зміряє політика „Ґвязди Полярної": Пан Бориско веде політику, прихильну польському пановнню над Галичиною. Пан Бориско се американське видання пана Яцкова та Твердохліба.

Чи пан Бориско робить сю політику з тих самих мотивів, що пани Яцків та Твердохліб, чи він се робить свідомо, чи з простої глупоти, не над сим українському народови застановлятися. Український народ обходить передовсім та шкода, яку він робить для народа. І після сеї шкоди український народ мусить його ляхоманську політику осуджувати і пятнувати.

ГОСПОДАРСЬКЕ БАНКРОТСТВО ПОЛЬЩІ.

(Стаття надіслана з Европи).

Европейська преса почала живо займатися банкротством Польщі. І не дивниця. Бо упадок польської марки викликав банкротство багатьох банків середної Европи, які спекулювали на те, що польська марка „мусить" піти в гору. Тимчасом польська марка впала нище половини австрійської корони і паде дальше. Европейські фінансисти дивуються й питають, де причини банкротства Польщі? Адже державне життя Польщі почалося дуже гарно: Польща відразу одержала всю свою землю і ще захопила багато чужої. Мирові договори зовсім її не обтяжили, бо Польщу зачислено до т. зв. побідних держав. З великого довгу старої Росії не переняла Польща ні дрібки тягарів на себе, з австрійського переняла малу частинку, але не заплатила ні цента. Зовсім даром забрала Польща величезні магазини австрійські, російські й німецькі, які знаходилися на її території, масу коней, одягу, хліба, артилерії та инчої зброї. Крім того ограбила Польща до чиста Східну Галичину й Велику Україну по Дніпро, ограбила Білус Русь і значну часть Литви. Словом — Польща почала своє державне життя як велика пані. А сегодня вона вже банкрот.

Ось кілька доказів на це:

1) Оповіщений на днях прелімінар польського державного буджету на 1921 рік виказує 198 міліярдів розходів, а тільки 118 міліярдів доходів. Не треба забувати, що той прелімінар уложений так аби перед світом бодай троха закрити банкротство Польщі — і мимо того виказує 80 міліярдів дефіциту за оден рік польської господарки. Але на тих 80 міліярдах польських марок діло не кінчиться.

2) Еще перед бруксельською фінансовою конференцією виказував польський офіціяльний звіт 2 тисячі 479 міліонів французьких франків, які Польща винна була за кордоном.

3) Від того часу Польща не тільки що не сплатила ані цента довгу, але затягнула ще за кордоном, де тільки могла, нові довги, як нпр. 17 міліонів долярів в Америці і т. д. Розуміється, від тоді Польща вже не оповіщує, кілько й де позичила щоби світ не знав, як дуже вона задовжена. Але „ведзон сосєдзі, як кто сєджі". А тому, що всі знають, польська марка паде. Фінанисти рахують, що Польща за три роки свого істнування затягнула за кордоном около 300 міліярдів довгів!

4) Кілько довгів наробила Польща внутрішними позичками, цего ізза неладу, який там панує не знає мабуть навіть польське міністерство фінансів. Що ці внутрішні довги не мусять бути менші, ніж закордонні, видно по тім, що польський уряд в одній тільки Польській Позичковій Касі до дня 31. грудня 1920 р., зробив 60 міліярдів довгу! Дійшло до того, що варшавські банки вже відмовилися львомбардувати позички польської держави...

5) Про свою торговлю перестала Польща оповіщувати докладнійші дати: видно нема чим хвалитися. Але з останнього докладнійшого звіту за перший піврік 1920 р. знаємо, що польський вивіз (експорт) виносив тільки 47% вартости ввозу (імпорту). Це значить, що вже тоді Польща два рази більше грошей видавала в торговлі ніж одержувала з неї. А від тоді відносини зовсім не поправилися, тільки погірпилися.

6) Коли до того всего додамо, що Польща друкує щоденно пів міліярда нових паперових грошей, то ясно нам стане, що вона забрела в багно, з якого вихід важко знайти.

7) Польський уряд заставив і попродав уже на яких 20 літ наперед все, що тільки в нього хотіли купити або на що хотіли дати застав — від калуських покладів калі аж до вовни включно. І то заставив так, що нпр. одномісячний дохід з калуських покладів перевищає вартість цілорічної арендної ціни, яку вимовив собі польський уряд.

А що? Гарно господарують польські пани?

І таким марнотратникам віддала Европа й Америка на поталу великі й богаті землі Сх. Галичини, Холмщини, Волині, Підляша, Полісся, Білої Руси й Литви! Правда — не віддала їх ще правно, тільки фактично. Тай безділно придивляється тому, як Польща винищує три східні народи: український, білоруський і литовський...

Чи можливий для Польщі вихід з її положення?

Щоб відповісти на це питання, треба придивитися причинам такого стану.

Головні причини банкротства Польщі такі:

І. Завоювання чужих земель. Щоби насильно загарбати й насильно панувати над українськими, білоруськими й литовськими землями, мусіла Польща виставити й мусить далі держати велику 600.000-ну армію. Та армія не тільки зідає три четвертини польського буджету, але й відтягає від продуктивної праці понад пів міліона найздоровійших людей. А що грабунків і насильств, а що неладу й корупції викликає та армія, це вже й обрахувати не дасться. Це робить кожда, навіть здисциплінована армія на чужій землі й опісля ту саму гнить приносить до себе, до свого краю. Таким чином завойовницька політика Польщі являється її першим і головним нещастєм, яке заразом приносить з собою великі терпіння сусідним народам, неспокій в Европі і неможність наладнання торговельних відносин взагалі. Тут є та рана, від якої терплять не тільки галицькі й наддніпрянські Українці, не тільки Білорусини й Литовці, але й американські робітники, промисловці й купці. Бо поки в Европі не буде упорядкованих відносин, поти — як слушно каже президент Гардінґ—Америці не поможе те, що до неї спливати-ме европейське золото. Неспокійна Европа не зможе наладнати з Америкою торговельних взаємин — і американський робітник не мати-ме праці, американський купець і промисловець не матимуть зисків. А головна причина неспокою в Европі це тепер безумовно Польща. Своєю звойовницькою політикою мусить вона довести до знищення і сусідних народів і себе самої. А безлад, який опісля запанує, відібється на ложці й на мисці кождого американського робітника.

ІІ. З цеї першої причини послідовно випливає друга: самі Поляки чують письмо носом і не мають довіря до істнування своєї держави. Щойно недавно не хто инший, як польський міністер фінансів заявив прилюдно, що найбільше шкодять польським фінансам самі Поляки, які не маючи довіря до своєї держави, за всяку ціну позбуваються як можуть польських марок — і тим обнижують вартість польського гроша. Тимчасом такі патріотичні проповіди на ніщо не придадуться. Бо Поляки на свої очі бачать, як давиться їх держава тим, чого проковтнути не може. І тому всіх мати в руках бодай троха валюти чужої, ніж власної. На це ради нема, тільки — перестати давитися чужим.

ІІІ. Сама Польща складається з трьох цілком ріжних частей, які так скоро не зростуться з собою. Ті части це 1. Познанщина, 2. Західна Галичина, 3. бувша російська Польща. При мирних відносинах ті три части зрослиби з собою скорше й витворилиб оден польський нарід. Але польська політика утруднює це своїми імперіялістичними (завойовницькими) плянами. Сама Польща неупорядкована несе безлад далі й далі тай розогнює своє власне хоре нутро.

IV. Коли знаємо вже головні причини польського банкротства, то ясним стає, чому не може перевести у себе жадної реформи (зміни) на лучше: ні реформи земельної, ні транспортової, ні продукційної, ні грошевої. До сеї пори польська земельна реформа не переведена. Зелізниці нищаться щораз більше, бо Польща ізза упадку своєї валюти не може спроваджати з за кордону вагонів і иншого матеріялу. Навіть зрабовані Галицький державі нафтові терени не приносять Польщі хісна, бо продукція нафти в Галичині при польській господарці упала до 765.000 тон в 1920 р., значить: до стану, який був за російської інвазії (коли в р. 1909 виносила вона 2 міліони тон). Дійшло до того, що в Східній Галичині до сеї пори не знесена мораторія (говорять, що буде знесена 1. жовтня). Поляки носяться з пляном, зреформувати польську валюту так, аби 100 марок заступити одним польським злотим, рівним французькому франкови. Поляки хотіли, щоби Франція приняла поруку за вартість польського злотого. Але зміркувавши, що Франція відмовиться від тої „чести", виступають уже з пляном долярової валюти, за яку малаб ручити Америка (гл. краківський „Час"). Розуміється, це їх побожні бажання на тім і скінчаться. Зрештою вже тепер можна ручити за це, що не довгий час мине, а злотий польський упаде таксамо, як упала марка польська. Бо валюта це тільки вказівка доброго або лихого стану в нутрі — подібно як вказівка годинника показує, як ходить у нутрі цілий годинник, чи він добрий, чи злий. Коли нутро зле, то нічого не поможе ні пересування вказівки, ні навіть перемалювання її.

З того всего бачимо, що Польща зачинає давитися кривдою українського народу, в першій мірі — Галичиною. Завданням кождого свідомого Українця повинно бути, правильно причинятися до того, щоби Галицький Уряд і галицке громадянство могли передержати аж до часу, коли внутрішні судороги пічнуть розшарпувати Польщу. Бо через національно-державне визволення дійдемо до визволення соціяльного. Коли згине буде наше ділання, то побачимо розвал польської тюрми народів. Організуймож, де можемо, також допомогу для білоруської й литовської акції проти спільного ворога. Організуймо між Білорусинами й Литовцями!

Осип Назарук.

ПЯТИЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи".)

Львів, дня 1. червня, 1921.

Перенесенне тлінних останків. — Місце вічного спочинку. — Поклін учителеви-революціонерови. — Злочинна львівська поліція.

Перенесенне тлінних останків.

Перенесенне тлінних останків Івана Франка з чужої гробниці до власної відбулось дня 28-го мая (в суботу), 1921, о годині 10. рано при численній участи львівської української молодежи.

Щоби не зайшла яка помилка щодо тожсамости тіла Покійного Івана Франка, вибрано комісію з тих, котрі за життя його знали лично, до отверття домовини.

Ще раз золоті лучі маєвого сонця освітили тіни Великого Каменяра, якби в нагороду за скверні дні, які Він пережив на сім невдячнім світі.

З почестю закрито домовину; опущено в могилу на вічний спокій і закрито великим каменем, на котрім буде в короткім часі здвижений памятник.

Місце вічного спочинку.

Тому, котрий за життя був чужинцем серед своєї суспільности; котрому вистелена була терниста дорога, куди тільки звернув свої очі, тепер природа готовила місце для принятя на вічний спочинок.

У затиши серед тін старих берестів і лип личаківського кладовища в сусідстві могил Шашкевича, Коцка, Володимира Барвінського та інших українських діячів біліється камінь Франкової могили без памятника.

Але той памятник є, живий і горючий як огень в міліонах грудий утисненого, поневоленого, жандармами катованого і голодом мореного українського народу нашої Галичини.

Поклін Учителеви-Революціонерови.

Неділя, 29. мая, 1921, була торжественним святом, світлою неділею на землях України. Многі покоління завидуватимуть тим, котрим судилось брати участь в торжестві і поклонитися тлінним останкам Учителя-Революціонера.

Здвиг Львовян Українців був численний. Вже від ранку мовчки товпився український загал. На лицях зібраних виднілo пригноблення. Тут і там вються польські „песики", шпигуни.

Появились відділи українського мужеського і дівочого пласту, котрі уставились подвійним шпалірем, від личаківської брами аж до Франкової могили. Туди переходили ріжні товариства і висланники до складання китиць і вінків. Тисячі народу залягли площу кладовища.

О годині 12, по освяченню гробниці хор „Бандуриста" став співати пісню Франка: „Вічний Революціонер". Потім зачалося складанне вінків.

Перший вінок був терновий, вквітчаний червоними маками від **„Галицької Української Армії"**. Серед великого числа зложених вінків виділи написі: „Великому Каміняреви"; „Каменяреви"; „Не устрашимому робітникови пера"; „Співцеви пролетарського лиха" і т. п. З піснею „Ще не вмерла Україна" учасники розходились поводи домів.

Злочинна львівська поліція.

Франкове свято можна сміло назвати також **„святом мовчання"**.

Наїзники Поляки, заборонили нам якінебудь промови на нашій рідній землі.

Виголошено тільки одну промову, котру поліція ограничила до 20 хвиль. А звісною, що з так коротким часі не можливо навіть сказати про життєпись і заслуги великого Письменника Галицької і Соборної України. На улицях біля кладовища поліційні відділи ожидали учасників. Поліція з наїженими багнетами кинулась на безборонних учасників, розганяючи їх на всі сторони. В мить пійшла по місті поголоска, що „Українці збунтовалі сем на цментаржу і бендом робіць революцієм". Зачато в переполоці замикати ресторани та кавярні. Але учасники розійшлися в спокою домів.

ТрофимРіля.

ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

(В пяту річницю смерти).

Була яр-весночка гожа —
Гай-поля вмаїлись цвітом,
Як на смертне лже Він ложе
І прощався з сонцем, світом.

Та не так зі сонцем ясним,
Як з українським народом,
Мов з дитятем своїм власним,
Він прощавсь перед заходом...

І заплакав люд сльозами
Молоді, старі, тай діти; —
— Не лишай нас ворогами,
Що без Тебе мем робити?

— Ти Опікун був нам рідний
І добра Учитель ревний,
Не лишай народ свій бідний
В час негоден, в день непевний!

Він промовив: — Не ридайте,
Не самих я вас лишаю, —
Ось, завіщання читайте —
Я всю жизнь для вас лиш [дбаю...

Прочитайте мої книги, —
Там знайдете заповіти,
Як ворожої кормиги
Вражу силу подолати.

Перша заповідь: Любіте
Свою рідну Україну,
Все для неї посвятіте:
Жизнь, майно, свою родину!—

Друга: Вчітеся й працюйте
Для народа без упину,
І єдиство в шануйте —
Тим спасете Україну!

Ляг поет на вік в могилу —
Та не згинуть заповіти...
В них знайдемо зброю, силу,
Щоб неволю подолати.

Ю. Шкрумеляк.

О. ПЕТРО ПОНЯТИШИН ІМЕНОВАНИЙ ВІЗИТАТОРОМ ГРЕЦЬКО-КАТОЛИЦЬКИХ ЦЕРКОВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

О. Петро Понятишин, адміністратор української католицької дієцезії в Злучених Державах, одержав отсей декрет від Апостольської Делеґації у Вашинґтоні, Д. К.:

Поряд. число 2885-ж.

ДЕКРЕТ.

Високодостойні Отці св. Конґреґації для справ Східної Церкви, на повнім засіданю, яке відбулося дня 21. марта с. р., постановили за апрабатою Нашого Святійшого Отця Папи Венедикта XV, щоби зарядити апостольську візитацію всіх вірних Русинів (Українців) в Злучених Державах Північної Америки, та щоб сю візитацію перевів Всесв. о. Петро Понятишин. Притім згадані Отці поручили мені перевести сю їхню постанову в діло.

Виконуючи сей розпорядок, сповіщений мені писмом згаданої св. Конґреґації з дня 5. цвітня, 1921, під ч. 5318, отсим декретом наставляємо Тебе, Всесвітлійшого Отця, Петра Понятишина, теперішнього дієцезального адміністратора для галицьких Українців, **Апостольським Візитатором для всіх галицько-українських, як угро-руських парохій і місій, що находяться в тутешній країні,** з тим, щоб Ти згаданих вірних (роз. церкви) чимскорше відвідав та, відвідавши їх, здав через Апостольську Делеґатуру звіт св. Конґреґації для справ Східної Церкви про все, що дотикає парохій, місій, священиків і вірних.

Дано у Вашинґтоні, з палати Апостольської Делеґатури, дня 30. мая, 1921 р.

(підпис): **Іван Бонзано,**
Мелітененський Архиєпископ,
Апостольський Делеґат.

Всесвітлійшому Отцю Петрови Понятишинови, Дієцезальному Адміністратови Русинів (Українців).

Сей декрет означає, що о. Понятишин є іменований для всіх грецько-католицьких дієцезій в Злучених Державах, то є галицьких, угро-руських і мадярських. Се є безперечно признанням для дотеперішньої діяльности о. П. Понятишина на становищі адміністратора галицької української католицької дієцезії в Злучених Державах.

ВИТЯГ З „МОЙСЕЯ".

Горе вам, нетямучі раби,
На гордині котурні!
Бо ведуть вас, неначе сліпих,
Ошуканці і дурні.

Горе вам, бунтівничі уми!
Від Египту почавши
Проти власного свого добра
Ви бунтуєтесь завше.

Горе вам, непокірні, палкі,
Загорілі й уперті,
Тим упором, мов клином самі
У нутрі ви роздерті.

Як кропива ви руку жжете,
Що мов цвіт вас плекає;
Як бугай бодете пастуха,
Що вам паші шукає.

Горе вам, що зробив вас Господь
Всього людства багаттем,
Бо найвисший сей дар буде ще
Вам найтяжшим прокляттєм!

Бо коли вас осяє Господь
Ласки свої промінням,
Ви послів і пророків його
Побєте все камінням.

Кожду-ж капельку крови тих [слуг
І чад своїх найкрасших
Буде мстити Єгова на вас
І на правнуках ваших.

Буде бити і мучити вас,
Аж заплачете з болю,
І присягнете в горю чинить
Його праведну волю.

Іван Франко.

ВОЮЮЧА ПОЛЬЩА.

Французський плян „утворити велику Польщу", себто Польщу не в отноґрафічних границях польського народу, але Польщу, якій антанта віддалаби як найбільше чужих земель, — мститься тепер на цілій Европі. Коли Европа потребує супокою, то Польща воює й воює і втягає держави антанти, які взяли на себе обовязок завести мир і лад в Европі, в дуже грізні конфлікти, небезпечні для світового мира.

Першою жертвою воюючої Польщі впала **українська Галичина.** Була се також перша помилка антанти в її польській політиці.

Якби антанта наказала була Польщі не простягати руки по українську Галичину й на випадок неслухняности вдарила лакому на чужі землі польську руку порядно по пальцях, Польща була би сіла тихо й не пробувала далі воювати.

Коли-ж Польща побачила, що антанта позволила їй забрати Галичину, — то чому-ж би не попробувати взяти ще більше?

Забрала західні землі Придніпрянської України, забрала часть Білоруси, часть Литви.

Що-до українських і білоруських земель заключила навіть договори, які признають їй ті землі.

Що-до українських земель заключила договір з безсильним Петлюрою, а потім що-до українських і білоруських земель з Советською Росією й Радянською Україною, коли большевики потребували мира, щоби могти дати собі раду в себе дома.

Характеристичне відношенне Польщі до Петлюри. Вона не шукала з ним порозуміння тоді, коли він ще мав територію й армію, а „заопікувалася" ним аж тоді, коли він усе стратив, бо вона потребувала його безсильности, щоби вимусити на нім усе, чого вона захоче.

Що-до литовських земель устроїла Польща відому комедію з ґенералом Желіґовським. Польське правительство заключило про людське око з Литвою перемирє за посередництвом делеґатів антанти. Але польський ґенерал Желіґовський „збунтувався" проти польського правительства і заняв Вильно нібито на власну руку. А польське правительство, замість покарати „збунтованого" ґенерала, спершу тайно посилало до нього війско, амуніцію і все потрібне, а згодом таки явно взяло Вильно в свої руки і грозить, що не віддасть.

Тепер такий сам „бунт" проти польського правительства урядив на Горішнім Шлеску польський плебісцитовий комісар Корфанти, — про що я вже Вам докладно писав.

Тому, що плебісцит на Горішнім Шлеску не випав на користь Поляків, Польща не ждала на рішенне Найвисшої Ради на основі плебісциту, тільки заняла Шлеск оружною силою. Польське правительство знов перед світом каже, що воно до акції Корфантого не мішається, але рівночасно заявляє, що Горішний Шлеск мусить належати до Польщі.

Та на сім не конець. Польща боїться також, що Найвисша Рада може їй відобрати Галичину. **І на той випадок Польща вже також приготовила „новий бунт" польського ґенерала.**

Якби Найвисша Рада рішила, що Польща має уступитися з Галичини, тоді польське правительство про людське око має дати приказ, щоби польські уряди й польське військо уступили з Галичини. Та сей приказ має бути знаком до **акції в ціли задержання Галичини при Польщі.**

Польський ґенерал Івашкевич має тоді „збунтуватися" проти польського правительства і разом з військом заняти Галичину „на свою руку". До такої акції має бути вже все приготоване. Вироблений плян, переведена військова орґанізація польського населення, приладжена в маґазинах зброя й амуніція.

У всіх тих плянах воюючої Польщі є рука начальника польської держави Пілсудського.

Пригадаю, що власне він в маю 1919 року зарядив офензиву на Галичину. Власне перед тою офензивою тодішній польський президент міністрів Падеревський був у Парижі й обіцяв не робити офензиви. Та Пілсудский сказав: „Се нічого не шкодить. **Скажемо антанті, що се Українці почали офензиву і ми мусіли боронитися".**

Так Лілсудзкий зробив і антанта „повірила", хоч знала, що се неправда.

Польща, бачучи, що антанта їй на все позволяє, позволяє собі щораз більше.

Очевидно, як би антанта справді поважно хотіла, то й тепер ще найшла би спосіб примусити Польщу повіддавати зрабовані землі й сидіти тихо. Але ціла біда в тім, що Польща має сильні плечі в **Франції,** яка підпирає всі пляни Польщі.

Тому Польща так гуляє.

Гайдельберґ, 18. мая 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

НОВІСТЬ З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

До Книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку прислано книжки-календарі на 1921 рік під заг. „Нова Україна". Є се виданнє Секретаріяту Української Далекосхідної Крайової Ради.

На кольорованій, дуже гарній вінєтці зазначено: „Календар на рік, а розуму на вік". І справді зміст книжки є дуже цінний і пожиточний не на рік але, як не на вік, то всеж таки — на літа.

Хто цікавиться рухом і долею Українців, повинен сей календар купити. Там знайде всі важнійші інформації про рух і житте на Далекосхідній Україні; там є богато цінних інформацій загально українських, цілого світа, богато практичних економічних і суспільних вказівок, а й велике число ілюстрацій і фотографій важнійших діячів наших з цілої України.

Книжка дуже цінна змістом а й немала обемом. Коштує $1.00 враз з посилкою. Замовляти треба скоро, бо число примірників не велике.

Тай календар старокраєвий „Запорожець", виданнє др. Кирила Трильовського, батька наших „Січий", голови Боєвої Управи У. С. С., є інтересний і цінний. Коштує 40 цнт. Хто його ще не має, нехай спішиться зі замовленнєм, бо ось-ось вже розійдеться.

І календаря „Просвіти", який продається по 75 цнт., не богато вже у нас примірників. Спішіться зі замовленнєм! — А книжка дуже цінна.

Замовлення і гроші слати на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, - - - - - - New York, N. Y.

ІЗ ПРИЧТІ ЖИТТЯ.

Одно лиш нам
Лишається, чого ніяка сила,
Ніяка нам пригода взять не може:
Се чиста роскіш братньої любови,
Се той чудовий мід, якого крапля
Розширює життя людськеє в безмір,
Підносить душу понад всю трівогу,
Над всю турботу ізза дія минущих —
В простори повні світла і свободи.
Хапайте сквапно каплі ті, брати!
Бо лиш в тому, що серце ваше чує,
Чим груди повні, чим душа живе,
У роскоші любови та бажанню
Братерства, у надії, у змаґаню
До висших, чистих цілий є ваш рай.

Іван Франко.

„Мій Ізмарагд", Львів 1898.

З ЖИТТЯ НАШИХ СІЛ В ГАЛИЧИНІ.

Більче Золоте, коло Борщева.

І в нашому подільському закутку відсвятковано дня 10-го марта с. р. память погибших героїв за волю України.

Вечером 9. марта зійшлося кількох із свідомійшої молоді, і врадили збудувати в церкві гріб та уквітчати його зеленю. Вмить розстарались хлопці сосонини, а дівчата взялись за плетеннє вінків. Зроблено хрест, напись, збито домовину; словом приготовлено все до сбходу.

Ранком, 10. марта, відправив місцевий парох **о. Софрон Левицький** заупокійну Службу Божу, та панахиду над могилою, що зеленіла серед церкви з білим хрестом, на якому видніла напись: **„Тим, що впали за волю України".** По панахиді виголошена була пропбвідь. По богослуженню відбувся святочний обхід для шкільної дітвори з промовою учителя Скороди і деклямаціями та співами школярів.

Для старших громадян підготовлено концерт і аматорську ивставу: „Назар Стодоля" на день 24. квітня с. р. На програму склались: І. Вступне слово, виголошене **Мироном Левицьким.** II. Заповіт: Шевченка-Лисенка. III. Мені тринайцятий минав. IV. Гей на горі, там женці жнуть. V. Посланіє, виголошене **Василем Левицьким.** VI. Ой що-ж бо то за ворон — Лисенка. Хори провадив **Стефан Сохацький.** На прикінці виставлено „Назаря Стодолю". Дуже симпатичне вражіннє зробила деклямація: „Мені тринайцятий минав", семилітнього **Юрка Гаврилова.** Всі точки були виведені старанно і совісно.

Чистий дохід розділено так: для Українського Горожанського Комітету 1000 мк, дня Рідної Школи 1000 мк, на фонд „Учітеся" 1000 мк, та одному матеріяльно незабезпеченому українському старшині-Тухольцеви 500 мк.

Місцеві аматори дали також поміч в уладженню Шевченківського свята в селі Винятинцях, повіта Заліщицького.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

НЕУРОДЖЕНА ДІВЧИНА

(Оповіданне з 16-сотих років).

(Продовженне).

(5)

— Ротмістр знає, що загони простують до нас. Але ані гадки йому, що филі козачого потопу вже так близко. Не знає, що його звидуни, наші люди і обріхують його.

Хоч присутність Гулевича знівечила цілий плян ротмістра, він рішивсь нині зробити бодай підготовну роботу: оповіданнями про злочини козаків і звірства їх татарських союзників затрівожити родину і зробити її податливійшою на своє пізнійше предложенне. Отже розпочав розмову про козацьке повстанне, при чім переповідав все те, що чув від утікаючих через Мушин окраїнних панів польських. Були се, очивидно, самі звірства доконувані головно хлопами і Татарами на панах та дівчатах без розбору: польських чи українських. Коли так ротмістр кидав громи на козаків, Ксеня і Гулевич скинулись на себе очима, злорадно підсміхаючися. Хоч вони стояли за плечима ротмістра, він заздрів се. Просто него було зеркало і воно зрадило їх.

— Тепер я вже на стежці в горох! — думав вертаючи домів. — Тепер вже знаю, чому Гулевич, від коли вибухло повстанне, не заходить до православних, лише до одного Ситника. Се пісок в наші очі! Саме тому, бо він заговірник і хоче відсунути від себе й тінь підозріння, що він держить зі своєю вірою, котра збунтувалася. Але, щоби бути в зносинах з бунтом, він не потребує говорити з всіма православними ґадинами. Йому вистане одна. До одинокого православнюго, до Ситника заходить тому, бо на виправданне вистануть меди римаря і гарна та весела донька його. Так він нам засипує піском очі. Але се, що він у римаря так часто буває, доказ, що й Ситник оден із заговірників; що хата Ситника гніздом бунту в сій стороні. Се добре для мене. Тепер треба буде слідити се товариство. Головно самого Ситника. Як лиш викрию щось таке, що пахне зрадою, скажу йому: „або, або! Або Ксеня моя шлюбна жінка, або повиснеш і в спадщині лишиш мені Ксеню без шлюбу!"

Ротмістр аж затер руки з радости, що як по доброму не дістане дівчини, то вимусить її. Поки не мав в руках хоч слабих доказів зради, хотів дальше пробувати по доброму, в спосіб, який вже передше вигадав був. На другий день знов пішов до римаря. На случай, коли би знов зійшовся там з Гулевичем, вигадав спосіб, як його збутися. Загадав вислати його на контролю вартових. Сарака не знав, що саме нині Гулевич сам загадав вийти скорше, лишити ротмістра з Ксенею. Коли ротмістр прийшов і вішав бурку в сінех на кілку, побачив на сусіднім кілку другу бурку. Значить, Гулевич вже був там. До світлиці вступив насуплений. Ксеня, котра знала, що йому не влад, знала також, як його задобрити. Їй треба було нині як найдовше задержати його у себе. Сказала весело пару ласкавих слів і пильнувала, щоби кухоль перед ним був повний. Нині також більше говорила з ним, очивидно занедбуючи і нехтуючи Гулевича. Вже два кухлі вишняку випогодили ротмістра, розвязали язик. Став розповідати, що саме перед хвилею звидуни принесли йому вісти про загони, які наближаються до границі руського воєводства. За три, чотири дни можуть бути під Мушином. Не знав, що тоті звидуни ще раньше були у Ситника і сказали йому, що козаки загостять сюди скорше.

— Може схочуть брати наш город, — говорив ротмістр. — Нехай пробують, на свою загибіль. Гармата у нас така, що зметемо в десятеро більшу силу, ніж тота, що на нас іде!

Ротмістр зиркнув в зеркало. Нині він нарошно сів так, щоби бути між зеркалом і Гулевичем, коло котрого саме тепер стояла Ксеня. Вони і тепер зглянулися. Страшна вість про прихід „тих зьвірів", як ротмістр казав, цілком не збентежила ні затрівожила їх. Навпаки, неначе врадувала. Для него було ясне, що се давлена його присутністю радість зрадників. Для него самого їх поведенне було незбитим доказом зради. Його заприсяжене зізнанне перед судом було би вистало, щоби їх обоє вислати на шибеницю. Але совість казала йому також, що се ще не доказ проти батька. Погадав хвилю і рішився приступити до діла, але без такого свідка, як його пушкар.

— Хміль перед брамами, пане Гулевич! Треба беречися. Я нині розставив сильну варту. Ідіть на обзорини. Провірте, чи на мурах замку, на валах кругом міста і на дорогах за городом вартові на своїх становищах. Обійдіть їх тричі. Се конечне, бо як обійдете лиш раз, то вони, гадаючи, що обзорини вже скінчені, одні полягають спати, другі стануть метати кости або в карти трати. Будуть і такі, що підуть до шинку.

Ротмістр побачив в зеркалі, що Гулевич і Ксеня знов зглянулися. Гулевич зробив пястуком рух, наче скручував щось, Ксеня кинула головою.

— Чи зараз іти? — спитав Гулевич. — Я випив би ще кухлик меду.

— Так дуже не наглю на вас. Випийте і два.

Ксеня подоливала сповна і вийшла до сіний, де побіч себе висіли бурки Гулевича і ротмістра. Перетрусила кишені бурки ротмістра, виймила якийсь ключ і всунула до кишені бурки Гулевича. Пішла до пекарні, взяла жменю клоча, поклала в середину жевріючий вуголь, вкинула се до глечика, винесла до сіний і поставила біля порога. Скоро вернула до світлиці, ротмістр побачив, що моргнула на Гулевича. Гулевич вихилив кухоль і вийшов. Надяг бурку, взяв плечик під полу і пішов.

Розмова ішла тепер вяло, бо ротмістр міркував, як використати неприсутність Гулевича, щоби вже нині полагодити справу, з якою сюди прийшов. Ксеня лише доливала, римар заохочував.

— Пийте, їжте... їжте і пийте!

Ротмістр пив і їв, їв і пив. Так минула добра година.

Нагло з рук ротмістра вилетів кухоль. Римар і донька сполотніли. Хата затрусилась, шиби з бренькотом посипалися черепом і всі свічки згасли. Лиснуло так, що всі долонями закрили очі і страшний гук заглушив їх. На хвилю всі заніміли. Перший схопився ротмістр.

— По порохівня вилетіла в воздух! — крикнув.

Так як стояв, без бурки, простоволосий вистрибнув з хати. Ксеня вибігла за ним, але зупинилася на порозі хати. Відмовляла шепотом „Отче наш". За малу хвилину надбіг Гулевич. Всунув в руки Ксені ключ і скочив назад у місто. Ксеня вкинула ключ в кишеню бурки ротмістра.

Хати, що були навкруги порохівні, горіли. Все військо, не виключаючи вартових, збіглися сюди: одні, щоби ратувати, що лиш дасться винести з горіючих домів, другі щоби призиратися пожежі, инші знов, щоби використати метушню і красти. Між тим Гулевич з жменею цьвяхів в одній руці, в другій з дубовою довбенькою метнувся до гармат. Вартових тепер, очивидно, при них не було. Зупинявся на хвилю при кождій гарматі, стукнув двічитричи довбенькою і йшов до дальшої. Скоро з всіма справився, підбіг до найблизшої горіючої клуні, кинув в огонь довбенку, роззувся і чоботи також кинув в огонь. З під бурки виймив другу пару чобіт, взув і побіг до горіючих хатів, помагати ратувати. Одному, що лінувався, Німцеви при гарматі Бахманови дав в писок.

На другий день досвіта до римаря прийшов ротмістр. Прийшов по свою бурку, котру в трівозі забув вчера взяти. В сінех не було нікого. Надяг бурку і сягнув правою рукою до кишені. В сій кишени все носив ключ від порохівні. Тепер його не було. Ротмістр призадумався.

— Чи я згубив його?... Чи може хто вкрав?... Очивидно той, що підпалив порохівню. Як вкрав, то хиба тут, у римаря. Як я вчера ішов сюди, то ключ був в кишени. Цілком певно був.

Він мав таку звичку, що як був в бурці, то все руки мав в кишени і що в ній було, держав в руці... Тепер всунув другу руку в ліву кишеню...

— Гм... ключ тут? В лівій, не в правій?

До сіний вийшов римар.

— Чи не бачили ви кого, — спитав ротмістр — щоби крутився коло моеї бурки? Вчера в вечір, перед тим вибухом... Ще й може після того?

— Не бачив нікого. Самі знаєте, що я аж до вибуху зі світлиці не виходив. Сидів з вами.

Ротмістр пішов, вихитуючи головою. Метнувся між своїх вояків, став допитувати... При гарматах був вже як лиш зазоріло. Від гармати до гармати вели виразні сліди одних чобіт.

— Сі сліди, — думав — дадуть мені його в руки... ту собаку!

Обставив вартовими всю гармату і під карою горла приказав пильнувати, щоби сих слідів ніхто не позадоптував. Тепер, скоро закінчив допити, вже не сумнівався, хто злочинець. Щоби був доказ, треба було ще лиш прирівнати чоботи до слідів. Взяв пару гайдуків і пустився до Гулевича.

Гулевич нині ще цілком не виходив з хати. Сонце вже було високо, коли він підвівся з постелі і глянув у вікно. Побачив ротмістра з кількома посіпаками.

— Погано! — воркнув. — Ідуть по мене. Треба було таки зараз втечи... Якийсь чорт мусів бачити мене... Пропало!... А може ще вибрешуся... А ні, то... раз мати родила. Я своє вже й так зробив.

Метнувся назад у постіл і затягнув покривало на голову. В сінех почувсь тяжкий хід. У двері застукав хтось. Застукав раз, застукав другий. Гулевич не обзивався.

— Мабуть втік, — заговорив за дверми ротмістр. — Загляньмо, чи клітка порожна.

Ротмістр потис клямку, відчинив двері і станув на порозі.

Чудо, тай диво! — крикнув ротмістр. — Спить так, що не чує, як гримаю. Неначеб мав совість таку чисту, як що лиш хрещена дитина... Гей, Гулевич! Вставай... Переведемо тебе на иншу кватиру.

— Га? Що? — скрикнув Гулевич схопившися і протираючи очі. — Що таке сталося? Чого ви прийшли?

— Ти, неначеб не знав, — відповів ротмістр глумливо, — що треба йти лаштувати гармату... Хміль перед ворітьми. Як би ми не прийшли, то спав би до вечера.

— Я так знемігся, ратуючи поза північ горіючі доми...

— І заклепуючи гармати, — додав ротмістр. — Ходи з нами! Але спершу подай руки. Вони підкладали огонь під порохівню, заклепували гармати. Тепер ми їх заклеплемо!

— Ви сказилися?! — спитав Гулевич. — Чи може вже так рано вицідили коновку меду?

— Де друга пара чобіт? — спитав ротмістр, показуючи на чоботи, що лежали біля ліжка.

— Яка друга? Маю лиш одну. Ага... ще одні... старі, в котрих вже давно не ходив. Вони підліжком.

— Витягнути! — скрикнув ротмістр.

Оден посіпака вліз під ліжко і витягнув сильно припорошені та заплеснілі чоботи.

— Се не тоті! — сказав ротмістр. — Тоті, що вчера мав на ногах... Де вони?

— Инших не маю. Лиш тоті, що ось тут нежать і тоті старі зпід ліжка.

— Брешеш! Ще маєш одну пару. Ще вчера мав на ногах... у Ситника. Я добре бачив. Тоті, що тут лежать, ясні. Тамті також були жовті, але темнійші.

— Ви хиба крізь мід дивилися. То не чоботи були темнійші, лише вам від меду потемніло в очах! — відповів Гулевич сердито.

— Мені потемніло в очах від меду?... Бережися, щоби тобі не потемніло від паля! Беріть його!

Гулевича скували і повели в тюрму.

Не весело було в хаті Ситника. Ксеня заплакала, Ситник, що саме повернув з міста, похнюплений.

— Погано! — промовив. — Ротмістр, Бог би його побив, здогадався, хто їм зробив такого збитка. На тропу Сенька попав через те, що ключ від порохівні знайшов не в справій кишені бурки, а в лівій. Значить, хтось виймив ключ, і, вкладаючи назад, не попав у ту саму кишеню.

— То я завинила, — хлипала Ксеня. — Я й не думала про се, що то не одно, права чи ліва кишеня. Аби лише ключ був назад в бурці... То я навела на Сенька його посіпаків...

— Годі! Допуст Божий. Через отсей ключ в лівій кишені ротмістр став розпитувати людий, чи не бачив хто Гулевича, як по вибуху ішов до нас. Знайшовсь такий, що бачив. Значить, ротмістр міркував цілком слушно, Гулевич міг взяти ключ, коли виходив від нас і опісля, коли ротмістра вже не було в нас, вернути, та всунути ключ назад в кишеню полишеної ним бурки. Не знаючи, що ротмістр лише в правій носить ключ, всунув в тоту кишеню, на котру скорше попав.

— То я... я виновниця нещастя! Ліпше було ключ цілком викинути. Був би гадав що згубив.

— Ротмістр ще одно підгледів. Десь він всьо бачить. І з всього вимудрує щось... Чи ти знаєш, які Сенько має чоботи?

— Жовті. В прочім, чоботи як чоботи.

— Але чи не бачила ти, що мав дві пари жовтих. Одну темнійшу, другу яснійшу.

(Дальше буде).

НОВІ ЛЕНІНОВІ ГРУШКИ НА ВЕРБІ.

Вже всі большевицькі газети розтрубили по світі промови Леніна, якими він оправдувався за свій нечуваний в історії якоїнебудь політичної партії зворот. Цікаво приглянутися аргументам Леніна.

Говорив Ленін, що в краю (себто в „єдиной, неделімой") панує „крайна нужда і знищенне". Одиноке спасенне в селянині, в поправі положення селянства. „Інакше кепсько буде з нами" — говорить дослівно Ленін.

Селянинови треба дати „всі потрібні йому продукти". Якщо іти після комуністичних засад, то належалобся дати селянинови потрібні йому вироби з „великого соціялістичного промислу".

Кажучи се саме простонародними словами, російське советське правительство повинно виробити потрібні вироби в перебраних на державу фабриках. За сі вироби совітський уряд мігби домагатися від селян зайвини збіжа та сирих матеріялів, себто таких річий як: шкіра, повісмо, дерево і тим подібне, що переробляється у фабриці.

Але Ленін признає далі, що большевики не можуть селянам дати сих фабричних виробів. Не можуть тому, що перебрані большевиками фабрики не ідуть, не працюють. Чомуж їх не пустити? — спитаєте. Та Ленін каже, що большевики не можуть також привернути руху в перебраних на державу фабриках. Не лише „не можемо, але далеко нам ще до того, щоб ми могли; і ще не скоро ми будемо могти", заявляє він з очайдушною отвертістю.

Причина сього та, що увесь край (уся єдіная, неділімая) завернулася в середні віки, каже Ленін, хочби якби він був більше правдомовний, то сказавби, що її завернули Ленін та спілка.

Ось тому всю надію покласти треба на дрібний промисл, а щоби сей дрібний, або домашний, промисл міг віджити, треба його денаціоналізувати, або кажучи по простому, треба назад дрібні варстати та фабрички віддати їх властителям. Большевицькі способи конфіскати бизнесів треба закинути в кут.

Щож до селян, то від них треба брати не всю зайвину, як се досі большевики уважали за ненарушиму основу своєї політики. Треба брати тільки, кілько потреба на виживленнє армії та комісарів. Решту мається лишати селянам: най вони тим собі торгують, як за капіталізму.

Кождий скаже, що се заворот від комунізму до капіталізму. І Ленін се каже: „без сумніву, се відродженнє дрібної буржуазії та капіталізму". Але се з одної сторони конечно потрібне, неминуче: або роби се, або загибай. З другої сторони, се корисне. Словом, під мудрою управою Леніна, Росія вертається до буржуазії і капіталізму, але так, що се її конечно і корисно...

Хто би думав, що Ленін договорився тут до кінця і поклав кропку, той помиляєсь. Змалювавши той рай, що жде російських селян під капіталізмом, буржуазією і Леніном, він пускає своїм слухачам ще одного блахмана. Видно, що йому мало було того враження, яке мусіла викликати його промова: мало йому було того, що слухачі хиталися від удару прегарного буржуазно-ленінсько-капіталістичного устрою; мало було йому того, що деякі стали як боввани осліплені блеском нового ладу; він хотів їм змалювати ще кращі гороскопи, ще світлійшу будучність.

І став Ленін малювати, який то гарний сей дрібний капіталізм, який він заводить в Росії. Коли вірити його словам, то се — чиста роскіш. Се сама манна. Просто рай! Не гадайте собі, що він ріжниться богато від комуністичного раю, який Ленін малював три роки тому. Сей капіталізм з дрібною буржуазією мало ріжниться від державного капіталізму, котрий інакше називається соціялізмом. Ріжниця межи ними така маленька, ручить Ленін, що просто не варта застановлятися. Просто марниця. Майже зовсім її не було. А якби була, то вистарчить „звернути розвій сего приватного капіталізму в русло державного капіталізму і так скінчити його розвій в найблизчій будучности".

Якто легко і просто! А ще таким, як Ленін, що і капіталізм потрафлять повернути, куди їм треба, і комунізм, і грушку повернуть з груші на вербу, а потім просто з верби в губу. Все так просто, як той Колумб, що яйця ставив штордцом на стіл, розбиваючи їх, і ще приговорював: „Таж то так просто! Коби лише знати, як!"

А всі прості способи Ленін знає. Всі до одного. А є їх три. І Ленін знає їх всіх без виїмку:

Раз: Всю виміну товарів межи селянам та дрібною буржуазією віддати кооперативам, а кооперативи віддати під догляд комісарів. Але треба се робити дуже осторожно, — радить Ленін, — бо і буржуазія і селяни і кооператива, — все те дуже полохливі птиці. Спудиться, перхне, і пропало!

Два: Держава запрошує капіталістів, щоби вели торговлю; за труд дати їм комішен, то є процент від торговлі.

Наконець, три: Держава віддає капіталістам на експльоатацію (визиск) державні фабрики, промисл, вируби лісів і т. д.

Кому подобаються такі реформи, того Ленін величає як сильного і розумного. Всіх, кому вони не в смак, Ленін називає слабими і дураками.

Довідавшися, куди належить Ленін, прислухаймося до кінця, як він страшить своїх противників то своїм бичом, то тим, що їх „пожруть акули заграничного капіталу". Найцікавійша та часть закінчення, в котрій Ленін каже: „А тепер зведім се до купи".

Так, тепер зведім се до купи, а дістанемо повне банкротство всего того, що досі називалося большевизмом, комунізмом, революцією. Дістанемо безпримірне в історії відступленнє від засад, які голосилося, за які боролося, на які других навертілося, за які вішалося, розстрілювалося, за які Україну та Росію руйнувалося.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дасть відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.

Пошукую ВІКТОРА ПАРАДОВСЬКОГО, родом з Пилипча, пов. Борщів, Галичина. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголоситись в дуже важній старокраєвій справі на адресу: PETRO SHULHAN, 23 Curtin Ave., Pittsfield, Mass. 48-49

Пошукую ВАСИЛЯ НАМИСНЯК і ГРИЦЯ ОЛЕКСА і ПАЗІ НІЗЕНКЕВИЧ з села Яблінка, повіт Ліско. Мають перебувати в Сиракюз, Н. Й. Хтоби знав їх, або вони самі зволять зголоситись на адресу: NASTIA WILCZYNSKA, за мужем Хрущ, 6938 Waldo St., Detroit, Mich. 46-9

ПРОДАМ сейчас форнічер на три кімнати. Купуючий може остати в тім самім мешканю. Голоситись: PAUL ZONCA, 440 Grove St., II fl., Jersey City, N. J. 48

NEW YORK, N. Y.

ІНТЕРЕСУЮЧИХ проситься записати нумер до книгарні Січового Базару: 34 Іст 7-ма стріта: 48-53

„ДРАЙ ДАК" 3752.

Дооколичні замовлення приймається телефонічно.

ХТО З УКРАЇНЦІВ тут в Америці хотівби купити три морги першоклясного поля за тану ціну в краю, нехай зголоситься до мене на понизшу адресу особисто або листовно. Я походжу з Грималова, повіт Скалат, Галичина. MARIAN STADNICKI, 330 E. 74th St., New York City. 48-53

ЕРЕМІЮ БИКОВА з Харківщини, що від десятки років живе в Америці, спішно шукає син його сестри. Про місце його побуту проситься всіх повідомити на адресу: Ю. Л—КО, c|o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 47-08

КРАЯНИ ЗІ СТРИЙЩИНИ!

Хто знавби щонебудь про долю моїх родичів: Марію зі Солоників Угринів, родом з Лопатник, повіт Стрий, Галичина — і про мого другого батька Івана Шимків, родом з Довголук, пов. Стрий, — які виїхали перед около двайцяти роками на фарму до Канади, а від яких не маю від весни 1914 р. ніякої вістки, зволить ласкаво повідомити мене про це на адресу: ukr. des. UHRYNIV MYCHAJLO, v Hodoninc, Cs. voj. stav. obvod, Ukr. prac. oddil, Tschecko Slovakia, Morava, Europe. 47-08

Українські канадийські часописи прошу о передрук.

ДОПИСІ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.

Перше Шевченківське свято в Картерет.

В неділю, 5. червня б. р., по богослуженню вручив мені малий хлопчина концертову програму з Картерет. Кинувши оком на сю програму, я усміхнувся, бо деж таке село за світами може братися до такого великого концерту. Зібрала мене охота поїхати на той концерт та приглянутися, як село уміє почитати память свого великого учителя Т. Шевченка. Стріткарою заїжджаю перед саму галю, де мав відбутися згаданий концерт. Входжу до галі, досить обширної і чистенької, та бачу перед сценою гарно обмаєний лентами і цвітами образ Тараса Шевченка. Сцена мала, але — як пізнійше показалося — акустична. Сів я собі на призначене місце, та очікую піднесення куртини. Гості помалу сходяться і вкоротці заняли всі місця.

Прийшов означений час, куртина підноситься, а на сцені появився молоденький хор з гарним числом членів, який відспівав американський гимн „Стар Спенглед Беннер". Відтак вийшов на сцену Впр. о. Й. Чаплинський зі вступним словом. Присутні привитали його грімкими оплесками. Видно, що той народ любить і почитає свого душпастиря, бо коли плили слова залотоустого до публики, то на гали була так велика тишина, якої годі мати на концерті по великих містах.

По вступнім слові хор відспівав „За Тебе Україно", а відтак пані К. Проскура віддеклямувала гарно з життєм „Тарасову ніч". Відтак наступив дует „Люблю дивитись" в супроводі фортепяна. Співали його панни К. Бохонок і А. Савка. Таких голосів чудових, шовкових, я ще не чув тут на американській земли, хіба у чужинців. Перша з них, як би дати її до школи, булаб напевно світова співачка. Згадана панна К. Бохонок виступала в 14-тій точці і співала сольо „Карі очи" так гарно, з таким чуттєм, що було видно слези на її очах. Треба знати, що вона роджена в Америці. Оплескам для неї не було кінця.

„Учітеся" відспівав хор школярів дуже мило.

Про декламацію пані Ю. Зволинської не маю що писати, бо то фахова декляматорка.

„Така її доля", терцет, дуже гарно відспівали панни А. Савка і М. Гінда та п. І. Далівський.

Гарно відограла скрипкове сольо Люба Каськів з Нюарку.

Дуже гарну промову виголосив п. Р. Слободян з Джерзи Сіти, Н. Дж.,

Деклямацію „До Основяненка" виголосила дуже гарно панна М. Гінда.

Хор зі всіх точок вивязався дуже гарно, а найкрасше зі всіх відспівав „Завіщаннє". Дуже гарно співав барітонове сольо у тім творі п. В. Кохалевич з Нюарку.

Батьківську руку і мудрий провід приписати мож тільки Впр. о. Й. Чаплинському, тамошному парохови. Велику працю, яку віддав над вишколеннєм так гарного концерту, приписую молодому учителеви, п. Василеви Каськову. Честь і слава Тобі, молодче, за мозольну працю та ще й за се, що потрафив помянути в такім маленькім селі нашого Батька Тараса. Від сього концерту п. Василь Каськів сміло стає в ряди поміж лучших учителів-дірігентів.

Гість не з Картерет.

ВСЯЧИНА.

Як виглядає людське вухо?

Змислами називаємо ті знаряди нашого тіла, якими ми спостерігаємо все, що навколо нас діється. Маємо пять головних змислів: зір, слух, нюх, смак і дотик.

Змисл слуху се вухо. Воно вкладається із трьох частин: зовнішнього, середнього й внутрішнього вуха. Зовнішнє вухо, це та часть вуха, яку ми бачимо; воно має вигляд поморщеної лійки, утвореної із хрястки й шкіри. Ся лійка веде до середнього й внутрішнього вуха, що вже є у скелястій кости.*) Провід, що веде до нутра вуха, закінчується тоненькою болоночкою, званою барабанчиком.

Поза тим барабанчиком є вже середнє вухо. Воно має вигляд малої круглявої ямочки у скелястій кости, що тонкою цівкою, званою цівкою Евстахія, злучується із двом устними. Навпроти барабанчика середнє вухо має два малі віконця: верхнє й нижнє. Нижнє віконце заткане також болоночкою, а від барабанчика до верхнього віконця йде три кісточки, що через свій вигляд називаються: молоточком, ковадельцем і стремінцем. Стремінце своєю підставою затикає власне нижнє віконце. Як бачимо, середнє вухо стоїть в звязку з ротом та через те виповнене повітрям.

Поза середнім вухом є внутрішнє вухо; воно має вигляд просторої ями, яка внизу переходить в довгу, чимраз то вужчу й слимакувато скручену цівку, звану слимаком, а в горі у три дугуваті цівочки, що уложені прямовисно. Сю останню частину називають часто лябіринтом, себто блудним хідником. Внутрішнє вухо виповнене водничтим плином і в ньому закінчуються волоконця слухового нерву, що виходить з середнього мозку.

Усякий звук викликує тремтіння повітря, так звані звукові хвилі, сі звукові хвилі потрясають барабанчиком і повітрям в середнім вусі, а через те тремтить плин у внутрішнім вуху, що знов подразнює кінчики волоконців слухового нерву й викликує в мозку відповідне враження.

Два дивні звірі.

Багато ріжних звірів живе на нашій землі, та чи не найдивнійші з них два звірі, що живуть дико в далекій Австралії, а то кангур та клювинець.

Канґур схожий трохи на нашу серну, тільки що передні ноги в нього дуже короткі, а задні дуже довгі і грубі, а хвіст теж дуже довгий, грубий і сильний. Через те він зовсім не може ходити на чотирьох ногах, а тільки скаче або сидить, опираючись на хвості, мов на кріслі. Та дивний він через се, що й уого самички на животі велика торба, у якій ховаються її молоді, доки гаразд не виростуть, так, що вже самі можуть дбати про себе. Ся торба дуже придається тим звірятам, бо вони приходять на світ дуже нерозвинені та недоладні, отож самичка зразу ховає їх у свою торбу, де вони гарно вигріваються та виростають. Без такої охорони вониб швидко загинули.

З їх шкірок роблять легкі та теплі кожушки, які можна бачити і по наших містах. Та не тільки один канґур має таку торбу, таких звірів є дуже багато, а всі вони вживають тієї торби до вигрівання молоденьких, що приходять на світ дуже нерозвинені. Всіх таких звірів називаємо торбунами.

Другим таким дуже дивним звірятком є клювинець, що живе також в Австралії. Невеликий та низький і покритий бурою густою шерстю, він відзначається тим, що в нього щоки дуже видовжені, тонкі і широкі та покриті роговою покривою. Через те ті щоки виглядають наче дзьоб у качки. Та дивні сі звірята ще й тим, що самички їх несуться мов птахи. Із тих невеличких яєчок, покритих мягкою шкірочкою, вигріваються в гніздечку молоді, які замолоду ссуть так як всі ті тварини, про які ми згадували. Клювинці живуть в Австралії понад водою, в якій дуже добре плавають, завдяки гарним плавним болонкам між пальцями, наслідком чого коротеньку їх ноги дуже добрі до веслування в воді. Причина того, що клювинці несуться мов птахи, се їх особлива внутрішня будова, яка в дечім власне така, як у птахів, через що вони вважаються найменше довершеними ссавцями.

NEW YORK, N. Y.

Тов. Жеребецька Любов, тов. Теребовельська Поміч і тов. Ходачків Малий

— устроюють —

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3. ЛИПНЯ С. Р.

в знанім вам парку,
BELVEDERE PARK,
North Beach, L. I.

Початок о годині 10-ій рано.

ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

Родимці! Світло сонця і чистий воздух є конечно потрібні для здоровля чоловіка. А знайдете їх тільки на отвертім місци і то геть поза містом Ню Йорком. Тож користайте з нагоди і виберіться з цілою Вашою родиною та знакомими на наш пікнік. Там буде ясне сонячко, буде і свіжий, весняний воздух, а до того буде еще прилична і весела забава. 48-50

КОМІТЕТ.